

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**R. P. Thomæ Tamburini Societatis Iesu Siculi
Caltanisettensis, In Alma Vniversitate nobilis Civitatis
Messanæ, Theologiæ Primarij Professoris. Explicatio
Decalogi Duabus distincta partibus**

In qua omnes ferè conscientiæ casus, ad decem Præcepta pertinentes,
mira brevitæte, claritate, & quantum licet, benignitate declarantur

Continens sex Libros posteriores in Decalogum, id est, expositionem
præceptorum secundæ tabulæ

Tamburini, Tommaso

Monachii, Anno M.DC.LIX.

De quibusdam modis contractus emptionis, & venditionis, paragr. 8.

urn:nbn:de:hbz:466:1-39995

29. Vrges: cur ergo permittuntur ex pœnæ poni de pacto in hoc contractu? respondeo, quia ejusmodi pactum sensum habere potest bonum, ut scilicet intelligatur, nunc deberi à massario maiorem valorem, quando, quia mercator seruasset atque vendidisset alio tempore, tantum damni (deductus expensis) ex dicti massarii mora, dictus mercator passus est.

30. Quod si quæras, cur hæ pœnæ absolutè prohibentur in Sicilia? respondeo, propter præsumptionem multarum fraudum, & ne per immoderatas pœnas vexentur plus nimio contrahentes; nam ceterum pœnæ conventionales, quando sub legitimis conditionibus fiunt, ad securitatem mutui, vel rei emptæ, damndæ ex se non sunt, ut nobiles authores *h* docent. Conditiones autem sunt hæ; prima, ut pœna non imponatur in fraudem vsuræ, sed ut creditor suum tuto habere queat, esto, desideret moram debitoris, ut per accidens ipse creditor lucrum inde ferat: secunda, ut sit moderata, habita ratione rei restituendæ, & culpe debitoris: tertia, ut debitor fuerit in notabili mora culpabiliter; sine culpa enim nemo est in conscientia ad pœnam ullam condemnandus. Differre solutionem per 20. dies, communiter non esse notabilem moram, notant merito nonnulli: quarta, ut si partialiter sit satisfactum remittatur & pœnæ pars: quinta, ut nisi aliud exprimat, non vrgeat obligatio in conscientia, nisi post sententiam iudicis, ut ex probabili sententia modò notauimus.

h Mol. d. 317. *l. eff. l. 2. c. 20. d. 15. Med.*

q. 3. Dicast. l. 2. tr. 10. d. 2. num. 258. Castropal. de iust. com. 131.

An renovari idem contractus possit?

31. Difficultas octaua. Si massarius, seu frumenti venditor tempore præfixo ad solutionem, neque frumentum habeat, neque pretium, quo mercatori valeat satisfacere, poteritne iterum contrahere cum eodem mercatore, & eidem vendere frumentum, consignandum in sequentis anni collectione, eundemque contractum toties renovare, quoties ipse massarius solvendo non est? poteritne pro frumento, quod nunc in secundo contractu emo, assignare pro pretio totam illam pecuniam, quam mihi debet massarius, ex vi prioris contractus, in quo includitur lucrum metæ? respondeo, vtrumque licitè posse. Ratio prioris est, quia si primus contractus fuit iustus, erit & secundus, & tertius, & ceteri. Ratio posterioris est, quia sicuti debitor debet mihi sortem, sic & debet lucrum metæ; ergo sicuti cum sorte possum mihi emere frumentum, sic & potero cum lucro metæ; lucrum metæ dico, non vero pecuniam debitam ex pœna, nec ex ejusdem pœnæ interesse, quia pœna non debetur, nisi accedente iudicis sententia, ut dictum est *i*.

i *l. Mol. fef. in summat. 2. tr. 12. c. 23. n. 37.*

§. VIII.

*De quibusdam modis contractus
emptionis, & venditionis.*

Ggg

An cre-

*An creditum, seu chirographum, possit
minoris emi, numerata, seu anticipata
pecunia.*

Si ejusmodi creditum, siue maturum, siue immaturum sit difficile, periculosum, litigiosum, vel cum expensis exigendum, licet posse minoris emi, certum est, ^a juxta proportionem talium difficultatum; immo etiam juxta temporis longitudinem, quia quo hac productior est, eo plura pericula timentur, & eo magis rogaris; ratio ulterius est, quia praedicta minuunt, secundum communem aestimationem, rerum pretia; quare si Princeps, v. g. Petro debeat mille, quae Petrus difficulter posset exigere, tu vero, propter amicitiam, vel industriam facillime potes, licet emis minoris, etiam si ea recuperaturus sis magno tuo commodo, quia vere emis, quantum tanta difficultate creditum illud ex communi aestimatione tunc valet, nec tua amicitia cum Regijs tibi nocere debet, ut certe noceret, si alij possent, tu nequires tantidem emere.

^a Mol. d. 261. Less. l. 2. c. 27. d. 8. Salas de empr. & vend. d. 39. & tr. de usuris dub. 27. legatur Dicast. lib. 2. de just. tr. 10. dist. 2. d. 20.

Quod si tuum creditum est apud eum, qui solvendo non est, vendere illud non potes ^b, quia id moraliter non est vendibile, cum nullam habet aestimabilitatem intrinsecam.

^b Bart. à S. Fausto in spec. conf. d. 6. q. 34. 2. Quando nulla est difficultas, nec periculum &c. in exigendo, ut solet ac-

cidere in certis tutisque chirographis, seu apodixis, licet tutius sit, minoris non emere; probabile tamen contra Molinam ^c, sed cum Fagund. ^d est, licet ita posse. Ratio est, quia jura, seu creditum communi estimatione minus estimantur, quam aestimetur ipsa pecunia numerata; & merito: nam illa toto tempore, quo non solvuntur, sunt intrinsece inutilia. Adde, merces ultroneas vilescere, saltem pro tertia parte: at communiter homines rogantur emere ejusmodi credita; neque hic est periculum usurae, ex virtuali mutuo, quia hac est vera venditio & emptio illius aliquantum inutilis juris. Potius est timendum, ne adsit periculum furti, quod certe erit cavendum, ut si valde minori pretio, sine titulo, emas. Si enim creditum mille aureorum v. g. sit tam facile & tutum, ut post unum vel alterum diem exigas, vix poterit tribus vel quatuor Iulij minus emere; & aliquando nihil minus poteris, ut si post unam, vel alteram horam facile creditum exacturus sine difficultate sis. At si post unum, quinque, decem annos, poteris multo minoris emere, propter pericula & difficultates, & expensas, quae licet nunc in casu, de quo agimus, nullae prorsus praevideantur, semper tamen maiora ex longiori temporis lapsu occurrere posse, rationabiliter timetur. Vnde vides, id non esse lucrari ex mera dilatione temporis, quod est usurarium, sed ex alijs justis titulis, ut dictum est.

^c Mol. d. 361. cit. Less. l. c. n. 71. & Fag. l. 5. de contr. c. 16. n. 24. dicens, id esse probabile. Laym. l. 3. sec. 4. tr. 4. alijque, quibus addatur ipse Less. num.

3. Hæc

65. qui ibidem fatetur, hanc esse probabilem, eamque docuisse Bellarminum Iovanijs, & Dicast. l. 2. de iust. tr. 10. d. 2. num. 414. eamdem probabilem asserunt.

3. Hæc sunt facilia; illud magis controversum, an creditum immaturum certissimum, licet sit exactu facillimum, emi possit minori, non solum à persona tertia; de qua hætenus dictum est, sed etiam possit minoris emi, seu extinguui ab ipso debitore?

Equidem concedo, cum Fagundez; esto, Molina, f. dicat, id esse omnino improbabile. Ratio est eadem, quæ in casu præcedente, quia minus valet jus rei, quàm res; & præterea, quia si fiat sine fraude, & fuit proportionata pretio, non apparet, cur ipse debitor sit excludendus ab eo, quod potest tertius.

e. Fag. l. c. n. 17. f. Mol. l. c.

4. Nota tamen per diligentem primò, in eo casu, quo eiusmodi venditio fieret, principaliter propter difficultates exigendi, si ipse debitor earum difficultatum esset causa, nulla ratione ipsi debitori licere, minoris vendere, quia sic venderet id, ad quod removendum ipse tenetur: ipse enim tenetur difficultates solvendi remove, & sine impedimento solvere. Ideo etiam dictum est (immaturum) nam maturum debitum nequit minoris emi ab eodem, qui illud debet; is enim pari modo ex iustitia tenetur statim solvere.

5. Nota secundo, quod dico de eodem debitore, dici debere de eiusdem ministro; unde illicitè & iniquè ministri Regij, quorum officium sit, pecunias

regias exigere, & easdem solvere creditoribus Regis, iniquè, inquam, propter hoc caput, ductum ex difficultate exigendi, minoris emunt ab iisdem Regijs creditoribus debita Regis; nam ministri hi personam Regis gerunt, atque adeo omnes difficultates superare ex iustitia debent, quo creditores integrè satisfiant.

6. Ex qua posteriore ratione evolue quæstionem sequentem: Petrus emit vel conducit aliquid à Rege, unde eidem Regi debeat v. g. mille; Rex autem ex aliqua causa debet hospitali v. g. item mille; quid ad lucrandum excogitat Petrus? Regem orat, ut mille, quæ ipse Petrus Regi debet, soluat eidem Petrus hospitali, & sic liber fit Rex à debito, quod hospitali debet. Hac facultate impetrata, seu cum spe eam impetrandi, emit Petrus multo minoris, v. g. aureis quinquaginta creditum illud hospitalis, & sic loco mille aureorum, quos ipse Regi debebat, solvit hospitali quinquaginta; licet enim hac industria utitur Petrus? illicitè, sentit Molina g, quia sicuti Rex non poterat minori pretio extinguere illa mille, ita nec Petrus, qui à Rege illam commutationem impetravit; licet enim, putat Delugo h, quia non est minister Regis, nec dum illam facultatem impetrat, se regis ministrum constituit, vel se obligat ad integrè solvendum.

g. Mol. & Salas apud Delugo mox citandum. h. Delugo t. 2. de iust. d. 26. sect. 7. §. 1. n. 103.

7. Verum, nisi hic distinguas, errabis facile. Nam si illam facultatem satisfaciendi hospitali cum ijs mille aureis debitis à te Regi impetrasti, post-

Ggg 2

quam

quam minori pretio emisti ab hospitali creditum, licetè prædictam industriam excogitasti, neque inique illam usurpas. Ratio est, quia, sic nullo modo es minister Regius, quoad solvendum hospitali: jam enim nihil Rex hospitali debet, sed tibi, quia jus hospitalis æquo pretio, ut supponimus, emisti, & ex alia parte, quando illud emisti, tuum futurum artificium amicitiaque Regis tibi nocere non debuit; at vero si eam facultatem impetrasti, antequam emeris creditum ab hospitali, illicetè & inique te geris, si post impetratam facultatem minoris emas, seu extinguas ejusmodi hospitalis creditum. Ratio est, quia quando Rex tibi licentiam illam, seu commutationem concessit, transtulit in te onus solvendi hospitali aureos illos mille; onus autem hoc involvit etiam obligationem solvendi sine difficultate; cum ergo tu debeas ex justitia sine difficultateolvere, contra justitiam ageres, si ex hoc capite aliquid exigeres; quod onus contra te certe non est, in priore casu.

8. Nota denique tertio; an debitor possit sic de debito immaturo convenire cum creditore? Debeo tibi centum aureos post annum, do tibi nunc 50. & alia 50. dabo non post annum, sed post duos, vel tres. Respondeo, duplici modo id fieri posse: primo, per extinctionem prioris contractus, & celebrationem novi, sic v. g. dicente creditore: accipio 50. & rescindo contractum, quo tibi mutuaveram centum; & novum celebros, quo mutuo 50. per biennium: atque hunc modum esse licitum per se patet; vel secundo, nihil immu-

tando, sed relinquendo idem mutuum, quoad partem redditam, cum extensione tamen ad biennium, & quamvis usurarium sic esse non nemo doceat, videtur tamen non esse usurarius, sed licitus, quia debitor tulit gravamen ante tempus, nimirum nunc illa 50. & creditor subiit gravamen expectandi per biennium pro alijs 50. ergo sunt sub pari gravamine; confirmo, quia hic non est contractus mutui, sed innominatus, Do gravamen meum, ut tu des gravamen tuum &c.

hh Navarr. apud Cara. mox cit. i Caram. l. 2. Theol. mor. d. 14. num. 748. cujus verba describit & approbat Diana p. 9. tr. 6. ref. 24.

An liceat carius vendere credito, ut statim vilius numerato idem ematur? quod alicubi dicitur Porro, alicubi Pilli & alicubi Baratto,

9. Indigens Petrus præfenti pecunia, emit à mercatore v. g. pannum, credito, sub riguroso pretio v. g. centum aureorum, mox mercator idem emit eundem pannum ab eodem Petro, pretio infimo numerato, v. g. octuaginta, & Petrus remanet debitor in riguroso illo pretio aureorum centum, licetene id fit?

Respondeo in conscientia, & ex se, fieri licetè, modo vere prædicti vendant emantque, nec palliare velint mutuum & ejus usuram; ratio est, tum quia & prior & posterior venditio justa est, quippe justo pretio sine fraude expedita, tum quia tertius qui-

libet

libet mercator posset eum pannum infimo pretio emere, ut omnes concedunt, cur ergo non potest ille idem? immo is liberat Petrum labore quaerendi alium emptorem; tum denique, quia merces vltionem vilescunt: mercator enim ut redimat praedictam mercem, sapientissime rogari ab indigente illo solet: immo in hoc casu, quo rogatur, non solum infimo, sed adhuc viliori pretio redimere posset, ut supra vidimus b.

a *Fag. l. c. c. 34. Less. l. c. d. 16. b. Sup. §. 4. n. 6.*

10. Atque haec vera sunt, etiam si mercator nullo alio animo vendat credito, nisi ut mox vilius emat numerato, & etiam si Petrus manifestet mercatori, se emere carius ut eidem vendat vilius: modo enim haec in pactum, nec explicitum, nec implicitum deducantur, contra iustitiam non sunt.

11. Dixi primo, (in conscientia) nam alicubi, ut Castellae, id prohibetur poena exilij in Africam per biennium, & ut debitum non exigatur; & fiat: verum ego Messanae semel de certe Covarruvias e hunc modum contrahendi vocat genus latrocinij, maximè execrandum, & iustis poenis vindicandum.

c *Covarr. l. 2. var. c. 8. n. 6.*

12. Dixi (ex se) nam ex adjunctis potest non raro sublatere iniustitia, ut si mentem mercator obliget ad sibi revendendum; tunc enim supra pretium rigorosum imponeret onus pretio aestimabile, hoc est, obligationem revendendi; nonnemo ex timoratis mercatoribus solet mittere ejusmodi emptorem ad forum, ut si ibi inveniat, qui velit emere, vendat; si vero non

inveniat, redeat; nam sic securius idem mercator infimo redimit pretio.

13. Quid contra? indigens pecunia Antonius vendit mercatori pretio infimo libram serici: inde post mensem v. g. immo post horam redit Antonius ad eundem mercatorem, emitque illam eandem serici libram pretio summo, licitenè & iustè?

Respondeo, si non fiat ad palliandum mutuum, quia sic esset usura, sed vera sit emptio & venditio, iustè fieri, eodem modo, quo haecenus numeris praecedentibus dictum est, eadem rationes persuadent. Addit Molina d, id posse etiam fieri in pacto retrovendendi; hoc enim nunc in favorem retrovenditoris cedit, quia jam retrovendet majori pretio; quare nunc pactum retrovendendi non est onus, sed ipsius beneficium.

p *Molin. d. 376. apud Delugo t. 2. de just. d. 26. sec. 13. §. 1. n. 195. favet. Caramuel. l. 2. in mor. n. 856.*

14. Et ita quidem, si id sine fraude hoc interrogatus, usura reum mercatorem feci, & fraudem inspexi in eo verbo (eamdem serici libram) nam Antonius, cujus illa serici libra non erat, sed accepta à Domino, ut eam in opus intexeret, quia nummis indigebat, mercatori vendidit, seu potius tradidit, cum pacto, ut nullo modo alteri venderetur sed sibi post mensem reversuro. Profecto si sericum vendentis non erat, si mercator dominium perfectum non acquisivit in re mobili, quae non facit fructus, cū non posset de illo serico disponere, qua ratione dicenda non sit haec mera usura ex mutuo, sub illo ficto

fito venditionis contractu palliata?

An liceat vendere vel emere cum pacto retrovenditionis?

15. Vendo tibi. vel à te emo fundum v. g. ea lege, ut quando ego voluero. vel quando inter nos conventum fuerit, puta, intra duos, quinque, decem annos, ego tuum tibi reddam; te mihi reddente meum. Quæro, an licita sit atque æqua conventio?

Et quidem hunc vendendi modum aliqui vocant, dare in pignus; sed loquuntur improprie; pignus enim non transit in dominium eius, qui illud accipit; at in casu nostro fundus fit emptoris (unde si perit, ipsi perit) atque ipsius fundi fructus, non verò venditoris, supponimus enim, esse veram validamque emptionem; si enim ex aliquo capite invalida esset, certè fructus essent venditoris; res enim semper pro Domino fructificat; lege Molinam e, qui notat, quando ejusmodi pactum est pro tempore determinato v. g. intra decem annos, ijs annis extinctis remanere absolutam venditionem, & tunc emptorem posse deinde rem, utpote absolutè suam, alijs distrahere, quod antea, propter pactum, facere non potuisset. Nota insuper, quo modo venditor, vel ejus hæres posset agere contra tertium possessorem, in quo casu contra pactum ante tempus rem emptor distraxerit.

e Molin. d. 374.

16. Porro adverte, pactum hoc retrovenditionis posse apponi tribus modis: primò, ut sit in favorem venditoris; secundò, in favorem emptoris; tertio, n

favorem utriusque. Primum est, si quis tibi vendat fundum ea lege, ut eo volente restituere pretium, tu debeas reddere fundum. Secundum est, si quis vendat tibi prædium ea lege, ut volente te restituere prædium, ille debeat restituere pretium: tertium est, ut volente eo reddere pretium, tu reddas prædium, & volente te reddere prædium, ille reddat pretium. His positis,

17. Affero, omnibus his tribus modis, siue pro tempore determinato, seu ad alterutrum libitum, licitam f. per se esse prædictam conventionem. Ratio est, quia potest servari æqualitas in hoc contractu, cum nulla injuria vendentis ementisve: & sicuti census fere semper venduntur, seu constituntur cum pacto explicito, vel saltem implicito retrovenditionis, ut approbarunt summi Pontifices & ipsa communis praxis ita hic,

f. Molin. d. 375. Less. l. 1. c. 21. d. 24. Delugo l. c. §. 4. à num. 185. Fag. de contract. l. 5. c. 43.

18. Illud tamen præ oculis accuratè semper habendum est, ut, quia pactum hoc est onus quoddam pretio aestimabile, is, qui illud subit, debeat id deducere de pretio, seu de valore rei; nam si res valet decem v. g. quando venditur absolutè, certè minus valeat necesse est, si non absolutè vendatur, sed cum onere illam relinquendi. Ut autem hæc & alia huc pertinentia explicatius habeantur, sic distinctè procedamus,

Pactum de retrovendendo in favorem venditoris.

19i Res vendenda, cum hoc pacto, quanti minoris valet? respondeo, quando

quando adest lex taxans (ut in aliquibus locis esse audio) illam esse servandam, non est dubitandi locus. Quando ergo lex deest, diminui docent aliqui pretium debere per tertiam partem g, ut si res valebat absolute triginta, cum pacto valeat viginti. Aliqui h vero docent, diminui per quartam. Sed melius i alij id statuunt esse decernendum prudentis arbitrio, expensis longitudine & breuitate temporis, periculis recuperandi rem, vel recuperandi forte deterioratam &c.

g *in nominati apud Delug. l. c. n. 189.*
h *Bonac. de contr. d. 3. q. 2. p. 3. n. 2. qui testatur, ita esse praxim Mediol. i Reginald. Mol. Menoc. Alijque cit. la Ben. l. c.*

20. Res iam vendita cum hoc pacto, quando deinde debet redimi, pretione, quo res fuit emptam, an quo valet tempore redemptionis? respondeo, si praecessit pactum in contractu, ut emptor teneatur eodem pretio revendere (quod pactum esse licitum, docet res valeat, redimi sine iniustitia potest Lefsius. l. cum id sit pactum de rescindendo priore illo contractu, & non sit novus, qui requirit pretium currens tempore contractus, ut patet etiam in censibus, in quibus statutum est à Martino V. Nicolao V. Pio V. ut eodem pretio redimantur; supponere autem semper debet Lefsius, rem non inveniri, saltem notabiliter deterioratam) si praecessit, inquam, hoc pactum, eodem pretio redimi oportet. Quod si praecessit pactum de retrovendendo, eo pretio, quo valebit tempore revenditionis (quod etiam esse licitum, idem Lefsius notat, quia tunc promittitur fieri novus contractus) sub hoc pretio

erit redemptio celebranda: novus enim contractus requirit pretium currens.

l *Lef. l. c. n. 115.*

21. Difficilius est statuere, si nullum praecessit pactum, sed dictum dumtaxat fuit: *Vendo tibi hoc praedium cum pacto retrovenditionis*: in quo casu puto, debere afferri pretium currens tempore, quo res retrovenditur; ratio est, quia tunc fit novus contractus, nec retrovenditur (nisi praecesserit pactum) obligatur solum rescindere contractum praecedentem: novus autem contractus venditionis debet esse sub pretio, quod currit tempore, quo fit venditio, ut dictum est.

22. Denique, quid si fiat pactum, ut praedium retrovendatur pretio minori, quam sit infimum, quo res valet? dico, pactum hoc esse iniquum, & non servandum, quia in hoc casu retrovenditor retrovendit sine ullo onere, ut supponimus; unde ergo minoris, quam de pretio debes, propter hoc onus superadditum, ut constat ex dictis.

23. Quod dictum est de re mobili, dictum etiam sit de mobili; licet enim potes vendere v. g. equum, bovem, vestem, cum pacto, ut emptor teneatur revendere; diminuere tamen aliquid de pretio debes, propter hoc onus superadditum, ut constat ex dictis.

24. Petes, rem stabilem v. g. fundum, sic à me tibi vel ptum, possesne tu statim deinde locare, constituta justa pensione à me solvenda? respondeo, non solum rem stabilem, sed etiam rem mobilem, v. g. vestem, bovem, equum &c. Ratio est, quia si res jam est tua, de

tua, de illa disponere, ut libet, potes; solū caue à palliata vsura, ut si non intendas, verè vendere & locare, sed solum lucrum habere &c. quæ certè palliatio facilior est in rebus mobilibus, quàm in stabilibus. Vide simile quid paulo superius num. 13.

Pactum de retrovendendo in favorem emptoris.

25. Emo v. g. à te fundum ea lege, ut quoties voluero, possim à te recuperare pretium, restituto tibi fundo, In hac ergo venditione quòdnam erit pretium justum? respondeo, erit aliquanto maius, ad arbitrium prudentis; ratio est, quia venditor suscipit in se obligationem onerosam, ut reddat pretium, resumaturque rem venditam; non dabit, quantum accepit, sed quanti valet res eo tempore, quo rem resumit: nam in manu emptoris res fuit deteriorata; æquum non est, ut redimatur eodem pretio, quo valuit sine illa deterioratione. Quod si pactum aliquod in contrarium præcesserit, dic illud proportionaliter, quòd modo n. 13, attulimus.

Pactum de retrovendendo in favorem utriusque.

25. Si pactum sit, ut tum venditor tum emptor possint rem redimere, vel revendere, eo tempore, quo eis libuerit, pretium debet esse, & aliquanto maius, quàm si venderetur solum cū pacto in gratiam venditoris, & aliquanto minus, quàm si venderetur so-

lum cum pacto in gratiam emptoris. Quare ita calculat Lessius m, ut si res valeret aureis centum, in hoc casu posset vendi, seu emi aureis 88. vel 90, ad arbitrium prudentis; ratio est, quia sicuti pactum est in utriusque gratiam, sic pro utroque in aliquo pretium diminui congruum est. At quando deinde revenditur, justum pretium erit, quanti valet tempore, quo fit retrovenditio, modo, quo dictum est num. precedente.

m Less. l. c. n. 120.

27. Petes, in prædictis tribus modis fructus immaturi ad quem pertinent, ad venditoremne, an ad emptorem? respondeo, hæc & similia, cum non sint admodum frequentia, & multum ad Iurisperitos pertinentia, lege apud DD. n.

n Delugo t. 2. de just. à. 26. sect. 14. & pro praxi Bonacin. d. 3. de contr. q. 2. p. 7.

§. IX.

De venditionibus & emptiõibus, nomine alterius factis.

Venditio alieno nomine.

1. **S**I tibi famulo, vel mercede conducto res tanti v. g. decem aureis vendenda tradatur à Domino, multo magis, si dicat: *Vende justo pretio*, tu autem vendas sexdecim, vel summo justo pretio, nec illum aureum, nec aliquid tibi potes attribuere, quia res vendenda tota fit, ut ita dicam, fructifera Domino. Dices, at Dominus in priore casu determinavit pretium; respondeo, censetur à determinasse, ne mino-